

"La Roig sabia arribar al lector com ningú"

EL TEMPS

"Montserrat Roig tenia una vivència molt clara del patiment."

MONTSERRAT ROIG

La facultat d'expressar els seus sentiments i d'arribar al cor del lector, junt amb una gran capacitat de treball, són els trets més característics de Montserrat Roig, diu el que va ser el seu principal editor, Josep Maria Castellet, antic director literari d'Edicions 62. Josep Maria Castellet recorda que l'escriptora tenia una fixació amb Mercè Rodoreda.

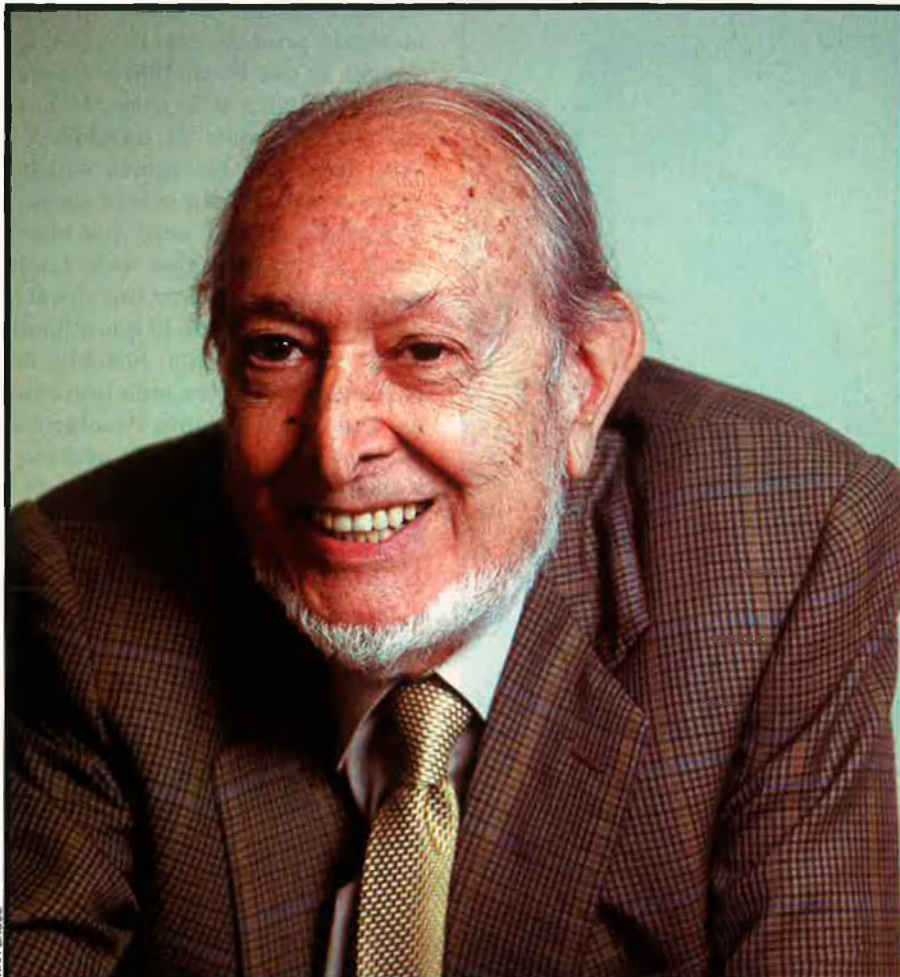
Josep Maria Castellet (Barcelona, 1926), president del Grup 62 i antic director literari d'Edicions 62, ha estat l'editor per excel·lència de Montserrat Roig. Edicions 62 ha publicat gairebé tota l'obra de l'escriptora, amb dues excepcions, el primer llibre, *Molta roba i poc sabó*, publicat per Selecta, i *L'òpera quotidiana* (1982), per Planeta, un intent, fracassat per l'escàs crit que l'editorial tenia entre els lectors catalans, d'afegir un públic nou al que ja tenia. A més de l'obra creativa, que ha assolit un alt nombre d'edicions, Edicions 62 li ha publicat reculls de proses i articles i el gran reportatge *Els catalans als camps nazis* (1977), que es troba a la vuitena edició.

—Quan vàreu conèixer Montserrat Roig?

—A la tancada de Montserrat, el desembre de 1970. Quan encara no estaven tallades les línies, li acabaven de dir que havia guanyat el premi Víctor Català de narracions pel llibre *Molta roba i poc sabó*. Potser ens havíem vist abans en alguna presentació, però aquesta és la primera imatge que recordo d'ella.

—Vàreu llegir el llibre quan es va editar?

—El vaig llegir òbviament, com la continuació *Ramona, adéu*, però en aquell moment no tenia tractes literaris editorials amb ella. Un dia, cap al 74, 75, la Montserrat va rebre l'encàrrec o la suggerència de Josep Benet d'escriure un llibre sobre els catalans perseguits pels nazis que era previst publicar a París, a les Edicions Catalanes. Però amb la mort de Franco i la liberalització, en Benet va

TINA BAGUÉ

"Ella és un dels pocs autors catalans de la seva generació que ha tingut una gran acceptació i autèntics fans", explica Josep Maria Castellet.

dir que ja es podia publicar a l'interior i aleshores és quan descobreixo més la Montserrat, que publicarà el llibre en Edicions 62. Perquè el llibre no es basa en arxius i biblioteques si-

nó en el tracte amb els supervivents. Als trenta anys, passa una vivència personal que molta gent més no ha tingut, que és el tracte amb els supervivents. En una persona jove com

ella, això, penso, és un impacte brutal. No havia viscut la guerra i estava descobrint un fet horrorós.

— De la guerra espanyola en tenia un coneixement més profund?

— Penso que sí, gràcies al pare, que l'havia patit. Tot això li va donar una consciència molt clara del patiment, una consciència col·lectiva que va determinar la seva etapa posterior i va reforçar la seva preocupació social.

— Penseu que hi ha un abans i un després d'*Els catalans als camps nazis*?

— Un abans i un després és difícil de dir-ho, perquè això en literatura és difícil de saber, però sí un tall profund. Quan preparava el llibre i m'anava explicant coses em vaig adonar de la seva gran sensibilitat, sensibilitat que reflectiren els seus llibres. De totes formes, aquells anys del darrer franquisme ja ens devíem tractar perquè recordo que el dia de la mort de Franco em va trucar des de l'Ateneu Barcelonès a l'editorial, on més o menys celebràvem la notícia, perquè el vespre ens trobéssim amb Aurora de Albornoz, que havia de donar-hi una conferència, que va ser suspesa, i es trobava, va dir, despenjada a Barcelona. Vàrem sopar al vell Agut, amb dos o tres més, Vázquez Montalbán entre ells.

— Montserrat Roig, amb el professor Joan Alegret i l'escriptor Josep Maria Prim, van entrar a la junta de l'Ateneu Barcelonès per obrir-lo als nous temps. Afegia, a l'idealisme dels joves, una gran capacitat d'iniciativa i de treball.

EL TEMPS et convida al teatre

Si t'agrada el teatre truca al **932 384 262** i guanya dues entrades per a alguna d'aquestes obres:

Eurídice (Òpera)

El dia 16 de novembre

Teatre Metropol

TARRAGONA

Enric IV

El dia 22 de novembre

Teatre Metropol

TARRAGONA

Pots telefonar fins al 15 de novembre!

ELTEMPS

Ajuntament de
TARRAGONA

—Sí. Una gran capacitat de treball. No li feia mandra posar-se a la màquina a escriure. La feuada d'*Els catalans al camps nazis* va ser tremenda, de redacció, perquè és un llibre molt extens, però també de consultes i entrevistes.

—El coneixement que tenia del passat històric més recent, ocultat pel franquisme, era, penseu, producte del seu ambient familiar?

—Penso que sí. Tenia una bona base familiar i això era un tret distintiu i la diferenciava d'altres persones de la seva edat. Tenia un cap molt ben construït sobre la societat.

—La voluntat de dedicar-se de ple a la literatura i cultura no era també un dels seus trets més característics?

—Sí, sí. Aquesta era una idea de la qual en tinc testimoni, la idea de la professionalització. De viure de la ploma. I donat que no sempre podia fer articles en català, els feia en castellà. Una manera de professionalitzar-se van ser els mitjans de comunicació, començant per les entrevistes, escrites i orals, a televisió. I que ho feia molt bé.

—Intenta enllaçar amb el passat esquerdat el 39.

—A diferència de molta gent jove d'avui, tenia una idea de refer els ponts. Però era una idea més àmplia perquè en els seus plantejaments diguem-ne feministes de la seva obra també de refer els ponts amb els homes i això es troba molt ben explicat a *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*.

—Era una típica militant del PSUC?

—Jo no la vaig conèixer en la seva època universitària però penso que no. Els excessos de l'URSS no li agradaven però això no treu que fes una estada llarga a Leningrad per fer un llibre en castellà que li havien encarregat i que va ser finalment *L'agulla daurada*, llibre que només pot escriure una persona d'una sensibilitat moral tan extraordinària com ella tenia.

—Com penseu que era el seu feminisme?

—No era un feminisme excoent ni crispat.

"Sempre havia tingut clar que havia de ser una escriptora professional."

—Parlem del seu sentimentalisme, de la seva afectivitat.

—La seva capacitat d'expressió dels sentiments. Molt oberta als altres. Una de les seves virtuts més clares va ser la de saber comunicar-se amb els seus lectors. Poques vegades he vist autors que poden despertar tant entusiasme entre els lectors com ella. Una lectora de Saragossa, filla d'un militar, que va venir a fer una presentació de coses de la Roig, va dir que la lectura dels llibres de la Montserrat Roig li havia canviat la vida.

—La seva figura, amb la perspectiva dels deu anys de la seva desaparició, es dibuixa ara única, incomparable.

—En un temps curt de vida és evident. Ha deixat molta obra escrita.

—I una projecció pública única.

—Sí. Es va veure al seu enterrament. Podríem dir que va ser una escriptora afable.

—Va ser bo o dolent que publicés de tan jove, als 25 anys?

—Això no ho podem dir mai. El fet indica, d'altra banda, que la literatura catalana ja en aquells moments, contra el que s'ha dit, ha estat molt oberta als escriptors joves.

És lògic que uns llibres primerencs no siguin prou rodons. El que sí que puc dir és que en els llibres de creació, patia, tenia dificultats. M'havia ensenyat originals de novel·les i la veies insegura. No estava satisfeta d'ella mateixa. Li quedava un punt d'insatisfacció que crec que hauria resolt si hagués tingut més temps. Ben aviat hagués donat una novel·la, que volia extensa, de la que s'hauria sentit satisfeta. Una novel·la ben barcelonina. Ella era molt barcelonina. Una novel·la sobre l'evolució de la dona i l'evolució de Barcelona a través de la mirada femenina, de la dona que estava darrere la finestra.

—El lector, però, se sentia satisfet, com ho demostren les continuades reedicions dels seus llibres.

—Sí, sí. La Roig és dels pocs autors catalans d'aquesta generació que ha tingut una gran acceptació i autèntics fans.

—Venia molt més que la majoria.

—Venia bastant. I a l'hora de negociar els avançaments dels drets d'autor tocava de peus a terra. Fins i tot havia arribat a demanar un avançament fragmentat. Tenia un cert sentit de la realitat.

—Mai no va demanar, per arribar a fi de mes, feines editorials, lectures, correccions o traduccions?

—No sé si al començament ho va fer, però després, no. Era una professional al cent per cent.

—Us va atorgar el paper de mestre?

—Jo crec que no. Independentment de les tasques editorials, jo diria que en alguns casos em va fer servir de primer lector i no l'únic. Això sí, un nucli petit. I amb les nostres suggerències, acabava de refer el llibre.

—Sabeu si havia triat com a model, referència o exemple cap autor determinat per damunt dels altres?

—Òbviament, la Mercè Rodoreda. Era un mirall per ella, com també per altres autors. En el cas de la Roig, sens dubte. Com que jo també era amic de la Rodoreda, em demanava detalls d'ella. Tenia aquesta fixació.

Lluís Bonada